

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квіт. 2012 р. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

Моїсєв Максим Геннадійович,
здобувач наукового ступеня доктора
філософії кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ

ЕЛЕКТРОННЕ СУДОЧИНСТВО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Військові дії та введення військового стану на усій території України внесли свої корективи щодо роботи органів держаної влади, в тому числі і на здійснення судочинства. Адже здійснення правосуддя має тривати, і громадяни та юридичні особи продовжують звертатися до судових органів для захисту своїх прав та інтересів. Тож є потреба розглянути особливості здійснення саме електронного судочинства в реаліях військового стану.

Процесуальні кодекси України не містять ані окремого розділу, ані спеціальних норм, які регулювали б порядок здійснення судочинства в умовах воєнного стану. Тому, судді вимушені «приспосувати» чинне законодавство до нових реалій [1, с. 368].

Війський стан в Україні було введено двадцять четвертого лютого 2022 року, треба зауважити, що відповідно до статті двадцять шостої Закону України «Про правовий режим воєнного стану скорочення чи прискорення будь-яких форм судочинства в умовах воєнного стану забороняється. Створення надзвичайних та особливих судів не допускається [2].

У разі неможливості здійснювати правосуддя судами, які діють на території, на якій введено воєнний стан, законами України може бути змінена територіальна підсудність судових справ, що розглядаються в цих судах, або в установленому законом порядку змінено місцезнаходження судів [2].

Водночас на практиці забезпечити безперерйну роботу судів в період війни вкрай важко. Тому Радою Суддів України теж було прийнято ряд важливих рішень для забезпечення правосуддя, зокрема рекомендовано громадянам роз'яснити можливість відкладення розгляду справ у зв'язку із воєнними діями та можливість розгляду справ в режимі відеоконференції.

Якщо за об'єктивних обставин учасник провадження не може прийти в судове засідання суд може допустити участь такого

учасника в режимі відеоконференції за допомогою будь-яких інших технічних засобів, в тому числі і власних.

Варто також ураховувати, що запровадження воєнного стану на певній території є поважною причиною для поновлення процесуальних строків.

Узагальнимо, що у разі неможливості участі в судовому засіданні, рекомендується подавати до суду клопотання про:

1) відкладення розгляду справи та розгляд справи за участі представника;

2) участь в судовому засіданні в режимі відеоконференції. Відповідні клопотання можливо буде направити до суду засобами поштового зв'язку або через систему Електронного суду.

Також сьогодні передбачено використання системи EasyCon або інших доступних для суду та учасників судового процесу засобів, що забезпечують проведення судових засідань в режимі відеоконференцзв'язку.

Важливим актом на сьогодні стало прийняття Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про судоустрій і статус суддів" щодо додаткових способів інформування про судові справи та проведення зборів суддів в умовах воєнного чи надзвичайного стану" від 27.07.2022 № 2461-IX, згідно якого додатковим способом інформування про суд, який розглядає справу, сторони спору та предмет позову, місце, дату і час судового засідання, може бути надання інформації з використанням Єдиного державного веб-порталу електронних послуг, у тому числі з використанням мобільного застосунку Порталу Дія [3].

Програмними засобами Єдиного державного веб-порталу електронних послуг, у тому числі мобільного застосунку Порталу Дія, може бути також забезпечено додаткове інформування сторін спору, авторизованих через Єдиний державний веб-портал електронних послуг або через мобільний застосунок Порталу Дія, шляхом відображення в електронній формі судового рішення у справі, виконавчого документа [3]. З іншої сторони, далеко не у кожного встановлений Портал Дія.

Натомість сьогодні відсутні пропозиції, які б дозволили забезпечити таємне голосування при проведенні зборів судді в дистанційно в режимі відеоконференції. Крім того, не визначено, яким чином планується забезпечити доступ до зборів суддів запрошених працівників апарату суду, суддів у відставці, представників громадських об'єднань, журналістів, інших осіб

До того ж окремою проблемою є те, що уже існують численні прецеденти, коли судді відкладають розгляд справи по декілька разів та не застосовують наслідків неявки учасників, можуть що може порушувати права іншої сторони по справі. Тому, такі дії, в кожному

конкретному випадку, мають досліджуватися причини неявки та матеріали, що надані на підтвердження цих причин, щоб не було ти чи інших зловживань судьями при використанні нових повноважень та умови воєнного стану. Також, має враховуватись місцезнаходження суду та відповідного сучасника справи.

Наступною проблемою на цей час все ж лишається повідомлення про час та місце розгляду учасників справи, які перебувають на тимчасово окупованих територіях, за кордоном, або місце перебування яких невідомо. Наразі, єдиним законним способом повідомлення в такому випадку є публікація оголошення на веб-порталі судової влади, на жаль більшість громадян чи юридичних осіб навряд чи дізнаються про такі повідомлення.

Висновок. Отже, треба узагальнити, що виходячи з нормативних актів, які були прийняті на сьогодні, режим роботи кожного конкретного суду визначається окремо. Робота суду залежить від того, яка ситуація склалась у регіоні, де такий суд розташований.

В разі неможливості прибуття до судового засідання особа має право подати клопотання про відкладення судового засідання або про проведення відеоконференції. Суди мають з повагою ставитись до таких клопотань та за можливості їх задовольняти. Так само суди мають уважно ставитись до пропуску процесуальних строків, уникаючи надмірного формалізму.

Також, сьогодні дозволено учасникам брати участь у судовому засіданні дистанційно за допомогою засобів відеоконференцв'язку (EasyCon тощо), а окремі процесуальні дії (подання, отримання процесуальних документів, ознайомлення з матеріалами справи) можуть вчинятись через систему «Електронний суд» та Порталу Дія. Однак, на цей час не у всіх регіонах України належним чином працює електронний зв'язок, а велика кількість судів не під'єднана до «Електронного суду».

Додатково слід зазначити, що чинне законодавство дистанційно вчиняти окремі процесуальні дії, однак не передбачає процедури відправлення судочинства дистанційно в цілому.

Для запобігання окресленим проблемам в подальшому, на наш погляд, слід вдосконалити процесуальне законодавство на постійній основі, зокрема в частині здійснення електронного судочинства в умовах запровадження воєнного стану, шляхом доповнення процесуальних кодексів окремим розділом, що регулює порядок здійснення правосуддя в умовах воєнного чи надзвичайного стану.

Список використаних джерел

1. Моїсеєнко Д. Цивільне судочинство: доступ в умовах воєнного стану № 71 (2022): Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2022. С. 366-369.

2. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>

3. Про внесення змін до Закону України “Про судоустрій і статус суддів” щодо додаткових способів інформування про судові справи та проведення зборів суддів в умовах воєнного чи надзвичайного стану: Закон України від 27.07.2022 № 2461-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2461-20#Text>

Моторний Денис Васильович,

аспірант кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ,
старший детектив Національного
антикорупційного бюро України

ОСОБЛИВОСТІ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ КОРУПЦІЙНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ВЧИНЕНИХ ПОСАДОВИМИ ОСОБАМИ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Воєнний стан в Україні введено Указом Президента України №64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України, на підставі пропозицій Ради національної безпеки і оборони України, відповідно до пункту 20 частини першої статті 106 Конституції України, Закону України «Про правовий режим воєнного стану», починаючи з 05.30 годин 24 лютого 2022 року[1].

Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12 травня 2015 року № 389-VIII [3] визначає зміст правового режиму воєнного стану, порядок його введення та скасування, правові засади діяльності органів державної влади, військового командування, військових адміністрацій, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій в умовах воєнного стану, гарантії прав та свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» від 12 травня 2015 року № 389-VIII воєнний стан – це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її